

ZPRÁVA Z KONFERENCE ECHA - EUROPEAN COUNCIL FOR HIGH ABILITY

Šárka Portešová

Institut výzkumu dětí, mládeže a rodiny, Fakulta sociálních studií Masarykovy University v Brně

Ve dnech 13. - 15. 9. 2012 se v německém Munsteru uskutečnila již 13. mezinárodní konference Evropské společnosti pro mimořádné schopnosti (ECHA) s názvem: **Nadání v celoživotní perspektivě** (*Giftedness across the lifespan*). Paralelně probíhala konference pro německy mluvící odborníky (ICBF National Conference). Na obou akcích bylo přítomno přibližně 1000 delegátů ze 43 zemí, na samotné konferenci ECHA bylo registrováno přibližně 300 účastníků. Během čtyř dní zaznělo více než 500 příspěvků od hlavních přednášek až po posterové prezentace.

Úvodní přednášku v plénu pronesl **Prof. Dr. Nicholas Colangelo**, z americké univerzity ve státě Iowa. Věnoval se podrobně tématu, kterým se zabývá již řadu let – tedy akceleraci mimořádně nadaných a jejímu vlivu na jejich kognitivní a afektivní vývoj. Zaměřil pozornost zejména na ty mimořádně žáky, kteří svým mentálním věkem výrazně převyšují (až o pět let) svůj věk chronologický. Poukázal zejména na skutečnost, že výzkumné závěry týkající se pozitivního efektu akcelerace na rozvoj nadání jsou velmi konzistentní, avšak ochota sáhnout k tomuto vzdělávacímu opatření tomu často neodpovídá. Dále připomněl, že každý žák, zvláště nadaný, se potřebuje každý den ve škole naučit něco nového. Ne všechny vzdělávací modely nadaných, podle něj, však tento požadavek naplňují.

Dalším inspirujícím přednášejícím byl **Prof. Dr. David Henry Feldman**, vývojový psycholog z Tuftsovy University v USA, který se dlouhodobě věnuje extrémně talentovaným, tzv. zázračným dětem. Těm, které přibližně ve věku 10 let podávají extrémní, mimořádný výkon v náročné a společensky ceněné oblasti. Poukázal na skutečnost, že se tomuto tématu věnuje odborná pozornost poměrně krátkou dobu - přibližně od 80. let minulého století. Naznačil, ve kterých oblastech tyto extrémně talentované děti v našem kulturním kontextu nacházíme častěji, ve kterých naopak méně, či vůbec. Hovořil o některých společných osobnostních a poznávacích charakteristikách těchto dětí, zmínil například vytrvalost, zaujetí či vášeň. Zvláště zajímavá byla část jeho výkladu o roli pracovní paměti a exekutivních funkcích v těchto extrémně mimořádných výkonech. V neposlední řadě upozornil na roli rodičů ve rozvoji tzv. zázračných dětí, neopomněl vyzdvihnout též význam kulturního kontextu.

Dr. Rena Subotnik, ředitelka Centra psychologie ve vzdělávání při Americké psychologické asociaci, přednesla jako jediná příspěvek navazující na téma celé konference. Dovedla posluchače zaujmout komplexním pohledem na celoživotní utváření talentu v jednotlivých doménách, hovořila o vývojových trajektoriích uvnitř těchto domén, o významu doménově specifických schopností, o roli příležitostí - nejen

těch nabídnutých, ale zejména těch, které nadané dítě přijme a využije. Velkou část svého příspěvku věnovala otázce psychosociálních charakteristik nadaných a jejich determinujícím vlivu na rozvoj talentu – zmínila zejména vytrvalost, schopnost strategického riskování, sociální dovednosti a schopnost překonávat strach a obavy.

Prof. Dr. Peter Csermely, profesor chemie na lékařské fakultě university v Budapešti, hovořil o možnostech vytváření systému sítí mezi nadanými a mezi organizacemi, které o ně pečují. Jeho přednášku, byť přednesenou při jiné, podobné příležitosti, je možno zhlédnout v angličtině na:

<http://www.youtube.com/watch?v=3nVtu8LneS0>.

Prof. Dr. Heidrun Stoeger, z katedry pedagogiky na Universitě v německém Regensburgu, hovořila o možnostech rozvoje seberegulace u nadaných dětí.

Při hodnocení vlastního celkového dojmu z konference mě napadá následující:

Překvapilo mě, že se více hlavních přednášejících nenapojilo na hlavní téma konference – tedy na celoživotní utváření mimořádného nadání. Rovněž bylo evidentní, že některá tradiční témata, zvláště psychologická, téměř zcela vymizela (např. dvojí výjimečnost, sociální a emoční problémy, časní čtenáři) a naopak se objevila témata zcela nová - např. celé symposium věnované vlivu a významu sociálních sítí a virtuálních prostředků v rozvoji nadaných. (Celý program je možné si prohlédnout na: <http://www.echa2012.info/programme>). S proměnou některých témat i částečnou proměnou zaměření organizace zřejmě souvisí i skutečnost, že novým předsedou byl poprvé v historii ECHA zvolen přírodovědec - maďarský chemik **Prof. Dr. Peter Csermely**.

Ocenila jsem, že po formální stránce byla konference velmi precizně zorganizovaná i vedená. Zvláště skvěle byly vytvořeny podmínky pro začlenění většího počtu německých účastníků – hlavní powerpointové prezentace byly vždy v němčině, podobně jako řada podpůrných materiálů v jednotlivých sekcích.

Zaujalo mě, že čtyři ze sedmi hlavních příspěvků v plénu byly předneseny Američany, byť se jednalo o tradiční, ryze evropskou konferenci.

Mrzelo mě, že nebyl vydán žádný konferenční sborník. Naopak však vzniklo konferenční video na

http://www.uni-muenster.de/videoportal/video/bildungskongress_2012.html.

Příští konference se koná v roce 2014 ve slovinské Ljublani. Nezbyvá než se těšit, co nového nám přinese.